

פרשת ראה (תשפ"ב)

את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' (י"א, כ"ז)

יש לעיין מדוע שינתה התורה לשונה מן הברכה לקללה, דהכא כתיב את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' ותו לא ובפסוק כ"ח בעניין הקללה כתיב אם לא תשמע אל מצות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם, ויש להבין מדוע בברכה נקט לשון אשר תשמעו ובקללה אם תשמע וכן מדוע הזכיר בברכה שמיעה לבד ובקללה שמיעה והסרה מן הדרך דהיינו עשיה בפועל. וברש"י פירש דהברכה ניתנה על מנת אשר תשמעו ומשמע שהברכה קודמת למעשה.

ובאבן עזרא פירש אשר תשמעו דוקא אשר תשמעו, כי בשמעכם הנה אתם מבורכים, עכ"ל. דהיינו שאתם מבורכים כבר בשמיעת המצוות אפילו בלא עשייתם, ונראה דזו גם כן כוונת רש"י שתקדם הברכה על מנת שישמעו והוא משום שמחשבה טובה הקב"ה מצטרף למעשה. לפי זה מיושב למה בפסוק כ"ח כתיב אם לא תשמע למצות ה' וגם וסרתם מן הדרך, כח זה שלא ישמע אינו עבירה מצד עצמו דמחשבה רעה אין הקב"ה מצטרף למעשה, וממילא צריך הקרא להוסיף ולומר וסרתם מן הדרך, דרק אם עשה עבירה בפועל חל הקללה. (נ.מ.)

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (י"א, כ"ו)

המפרשים דקדקו דתיבת היום נראית כמיותרת, ויש לפרש על פי דברי רבי אליעזר במסכת אבות (פ"ב, י') ושוב יום אחד לפני מיתתך, ואיתא במפרשים דאם תרצה לעשות תשובה, העצה היא לחשוב שהיום ח"ו יומך האחרון, ואיך לא תעשה תשובה, אם לא עכשיו אימתי, ועל ידי זה לא יוכל היצר הרע לשלוט בך. אך לרשעים הרודפים אחר תענוגי עולם הזה אין זה מועיל אלא להיפך, כי הם אומרים אכול ושתה כי מחר נמות כדכתיב בישעיה הנביא (כ"ב, י"ג), על זה אמר הכתוב אנכי נותן לפניכם עצה של היום, דבאמירת היום לבד, שם יש בה ברכה לצדיקים, שעל ידי זה הם חוזרים בתשובה, אבל יש בה גם כן קללה לרשעים שעל ידי זה הם חוטאים יותר רחמנא ליצולן. (בן לאשרי)

אני לדודי